Kwidzyn, 03 sierpnia 2026 r.

Każda z 16 stron została podpisana.

Opracowanie ornitologiczne i chiropterologiczne dla budynku Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej „PEC” Sp. z o.o., ul. Słoneczna 1, 82-500 Kwidzyn, gmina Kwidzyn, powiat Kwidzyński, województwo pomorskie.

Autor: Jakub Marciniak
Pracownia Przyrodnicza Kruk i Wilk
pracowniakrukiwilk@gmail.com
tel. 511-360-274

Jakub Marciniak

KRUK I WILK
PRACOWNIA PRZYRODNICZA

SPIS TREŚCI:

KOMENTARZ DLA INWESTORA – DLA KOGO PRZEZNACZONY JEST DOKUMENT. INFORMACJE WSTĘPNE 3
1. CEL OPRACOWANIA 4
2. METODYKA 6
2.1 KOMENTARZ DLA INWESTORA - ZASADA PRZEZORNOŚCI 6
2.2 PRZEBIEG KONTROLI 6
3. WYNIKI 8
4. PRZYGOTOWANIE BUDYNKU DO REMONTU 12
5. KOMPENSACJE 13
5.1 OGÓLNE ZASADY REALIZACJI KOMPENSACJI 13
5.2 RODZAJE KOMPENSACJI 13
6. KOMENTARZ DLA INWESTORA - TOK POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NAPOTKANIA ZWIERZĄT PODCZAS PRAC REMONTOWYCH 15
7. BIBLIOGRAFIA: 16

Jakub Korcuniak

KOMENTARZ DLA INWESTORA – DLA KOGO PRZEZNACZONY JEST DOKUMENT. INFORMACJE WSTĘPNE

Opracowanie wraz z decyzją RDOŚ należy przekazać Inwestorowi, Wykonawcy, Kierownikowi, Nadzorcy robót i specjalistom: Ornitologowi i Chiropterologowi, którzy przygotowywać będą budynek do przyszłego remontu. Dokument ten zawiera istotne informacje, których przestrzeganie ochroni ich oraz inwestora przed konsekwencjami prawnymi związanymi z naruszeniem przepisów dotyczących gatunków chronionych. Niniejsza opinia nie ma mocy prawnej i nie stanowi podstawy do niszczenia siedlisk zwierząt chronionych. Wyniki kontroli zostaną przekazane odpowiednim organom ochrony przyrody.

Ptaki w budynkach a prawo

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z 16 kwietnia 2004 r. oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z 16 grudnia 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 2183), wszystkie ptaki i nietoperze są objęte całoroczną ochroną. Oznacza to, że zabijanie, płoszenie, uniemożliwianie dostępu do gniazd, chwytanie, niszczenie jaj, gniazd czy siedlisk ***jest zakazane bez odpowiedniego zezwolenia Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska lub w szczególnych przypadkach, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie.*** *Naruszenie tych przepisów bez zezwolenia stanowi złamanie prawa, a w przypadku "istotnej" szkody może zostać zastosowany Kodeks Karny. Wyjątkiem są sytuacje, gdy zwierzętom potrzebna jest pomoc lub wyjątki wskazane w rozporządzeniu.*

Należy podkreślić, że:

- *za płoszenie uznaje się także przebywanie w pobliżu gniazd lub miejsc rozrodu.*
- *siedliskiem może być budynek lub jego fragment, jeśli zwierzęta tam przebywają, zakładają gniazda, wysiadują jaja, rodzą lub wychowują młode.*

Usuwanie gniazd, nawet nieczynnych, z budynków lub zieleni, jest regulowane przepisami i dozwolone jedynie między ***15 października a 1 marca, o ile wynika to z konieczności zapewnienia bezpieczeństwa lub higieny (np. gniazdo w czynnym kominie lub uzasadniona obawa przed pasożytami).*** *Uzyskanie zgody poza okresem lęgowym (dla większości gatunków od 15 września do końca lutego) jest łatwiejsze, dlatego prace najlepiej planować na ten czas.*

Jakub Marciniak

1. CEL OPRACOWANIA

Niniejszy raport został sporządzony na podstawie wyników oględzin przeprowadzonych w czerwcu 2026 roku, dotyczących obecności miejsc lęgowych ptaków i kryjówek nietoperzy w budynku **Przedsiębiorstwa Energii Cieplnej w Kwidzynie** przy ul. Słonecznej 1 w Kwidzynie (gm. Kwidzyn, pow. kwidzyński, województwo pomorskie). Celem raportu jest przedstawienie tych wyników, wskazanie wytycznych dotyczących realizacji prac remontowych w sposób minimalizujący wpływ na dzikie zwierzęta i ich siedliska, zwłaszcza na ptaki i nietoperze oraz opracowanie rekomendacji kompensacyjnych.

Prace będą polegały na termomodernizacji budynku poprzez dołożenie warstwy docieplenowej grubości 10 cm i dostosowanie do niej obróbki blacharskiej.

Na placu na tyłach Przedsiębiorstwa ustawiona zostanie niewielka elektrownia fotowoltaiczna w przybliżonych granicach pokazanych na zdjęciach satelitarnych.

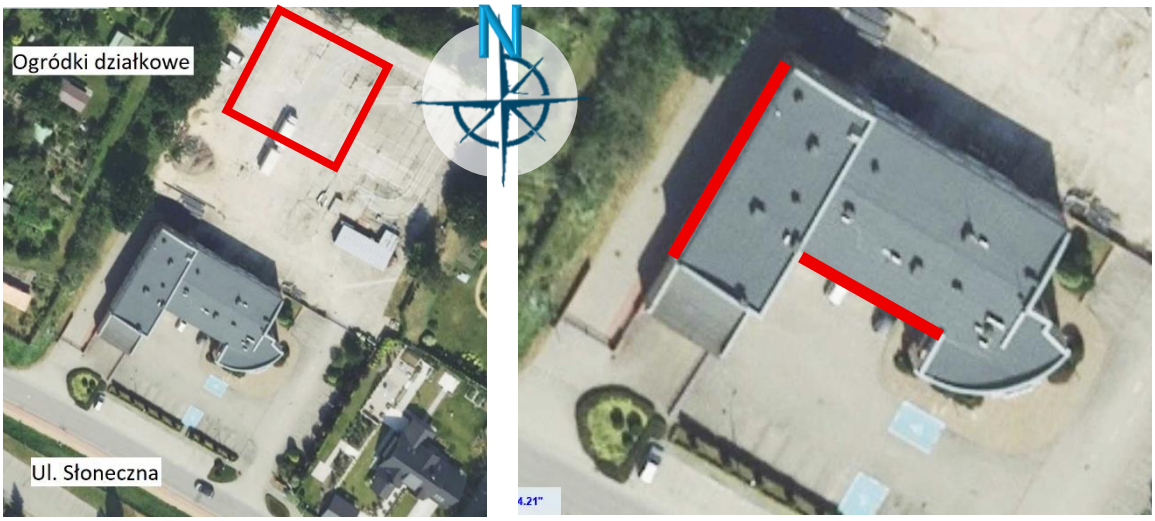

Ryc. 1: Widok ogólny terenu PEC wraz z placem, na którym na czerwono oznaczono planowane umiejscowienie paneli fotowoltaicznych.

Ryc. 2: Na czerwono zaznaczono ściany budynku, na których stwierdzono obecność ptaków i nietoperzy (ściana północno-zachodnia – w dokumencie „zachodnia", ściana południowo-zachodnia – w dokumencie „południowa"). Źródło obu grafik: www.geoportal2.pl.

Jakub Marciniak

Zdj. 1-6. Widok budynku począwszy od strony ulicy Słonecznej.

Zdj. 7-8. Widok placu na tyłach PEC.

Jakub Marciniak

2. METODYKA

2.1 KOMENTARZ DLA INWESTORA - ZASADA PRZEZORNOŚCI

*Lokalizacje, do których wchodzą ptaki, przy których odzywają się głosami terytorialnymi i przesiadują w ich bezpośredniej okolicy powinno się traktować zgodnie z zasadami oceny lęgowości wg Polskiego Atlasu Ornitologicznego, jako takie, w których lęgi prowadzone są jedynie prawdopodobnie (PAO zaleca trzystopniową skalę: lęgi możliwe /prawdopodobne /pewne). Jednak w przypadku oceny lęgowości ptaków w budynkach nadrzędną jest **zasada przezorności**, która każe sytuacje niepewne traktować zawsze na korzyść zwierząt. Dzięki temu zapobiega się narażeniu ptaków na stres mogący wpłynąć na porzucenie lęgu lub bezpośrednią jego stratę w wyniku prowadzenia prac na budynkach zasiedlonych przez ptaki.*

Drugi argument wspierający nadrzędność bardziej restrykcyjnej zasady przezorności, jest taki, że remont i zastosowane w przyszłości kompensacje przyrodnicze (np. powieszenie odpowiedniej liczby skrzynek lęgowych) na skutek niedoszacowania mogłyby spowodować uszczuplenie lokalnej populacji poszczególnych gatunków. Przeszacowanie na skutek jej zastosowania zazwyczaj w niewielkim stopniu podnosi koszty inwestora związane z koniecznością odpowiedniej kompensacji, natomiast zdecydowanie wpływa korzystnie dla lokalnej populacji ptaków (i nietoperzy), hamuje, bowiem skutki błędów niedoszacowań na pozostałych budynkach w okolicy lub wpływowi innych jeszcze negatywnych dla ptaków czynników.

2.2 PRZEBIEG KONTROLI

Oględziny przedmiotowego budynku przeprowadzono w sezonie lęgowym 2026 roku. Kontrola obejmowała otwory wentylacyjne, elewację, obróbki blacharskie, kominy oraz otoczenie budynku – miejsca potencjalnie mogące stanowić siedliska ptaków oraz nietoperzy.

Oględziny wykonano 22 czerwca, a ich zakres obejmował szczegółową ocenę stanu technicznego obiektu, ze szczególnym uwzględnieniem elementów mogących być wykorzystywanych przez zwierzęta. Prowadzono również obserwacje behawioralne ptaków i nietoperzy. 25 i 26 czerwca dokonano zmierzchowej obserwacji aktywności jerzyków i nietoperzy na ścianach, na których wcześniej stwierdzono ślady aktywności zwierząt.

Obserwacje wizualne trwały od godziny 20:20 – 22:30 (do całkowitego zapadnięcia zmroku). 25 czerwca przeprowadzono obserwację ściany zachodniej, a 26 czerwca ściany południowej.

26 czerwca przeprowadzono dodatkowo nasłuchu z użyciem detektora ultradźwięków **ANABAT EXPRESS, firmy Titley Scientific.**

Jakub Marciniak

Zdj. 9. Detektor ultradźwięków ANABAT EXPRESS użyty do nasłuchów.

Jakub Marciniak

3. WYNIKI

Na placu za budynkiem ma powstać mała elektrownia fotowoltaiczna. Plac pozbawiony jest jakichkolwiek obiektów. Zieleń, w której mogłyby przebywać zwierzęta chronione, znajduje się poza ogrodzeniem terenu, a same panele odsunięte będą od niego o blisko 10 metrów, co wyklucza bezpośredni wpływ inwestycji i umożliwia zagospodarowanie terenu placu bez dodatkowych zaleceń.

Obserwacje ścian budynku wykazały obecność rzeczywistych i potencjalnych siedlisk ptaków oraz nietoperzy.

Ptaki:

- **Kopciuszek (*Phoenicurus ochruros*): 1 para** donosząca pokarm pisklętom do gniazda znajdującego się w otworze utworzonym w warstwie docieplenowej przy północnym wierzchołku ściany **zachodniej** budynku (od strony ogródków działkowych).

Zdj. 10.-11. Umiejscowienie gniazda kopciuszka i samica wychodząca po karmieniu piskląt.

- **Jerzyk (*Apus apus*): 8 par**. 2 w ścianie **południowej** (od strony ulicy Słonecznej) oraz **6 par** w ścianie zachodniej (od strony ogródków działkowych);

Jakub Marciniak

Zdj. 12. Lokalizacje 2 gniazd jerzyków w szparach pod krawędzią dachu. Ściana południowa.

Zdj. 13. Lokalizacje gniazd ptasich na ścianie zachodniej. Kolor żółty: 6 gniazd jerzyków, kolor zielony – gniazdo kopciuszka, kolor niebieski – lokalizacje gniazd wróbli.

- **Wróbel domowy (*Passer domesticus*): 2 pary.** Lokalizacje wykorzystywane były w przeszłości. Na zdjęciu poniżej zaznaczono je niebieskimi strzałkami. Obie znajdują się na ścianie zachodniej (od strony ogródków działkowych). Bez wątpienia były wykorzystywane przez ptaki, a jedna zapewne przez nie utworzona. Mimo że samych ptaków nie zaobserwowano, uznaje się je za rzeczywiste miejsca lęgowe.
    - Od strony północnej, metr poniżej czynnego gniazda kopciuszka znajduje się otwór w styropianie o podobnej wielkości. Choć w tej chwili nie ma śladów jego użytkowania, nie ma wątpliwości, że gatunki takie

jak kopciuszki, czy wróble domowe mogły z niego korzystać w poprzednich sezonach.

- Druga z lokalizacji na przeciwnym końcu ściany (od strony ulicy Słonecznej), intensywnie obielona odchodami musiała być wykorzystywana przez wróble jeszcze w bieżącym sezonie (najpóźniej w poprzednim).

Zdj. 14.-15. Lokalizacje prawdopodobnie wykorzystywane przez wróble domowe (*Passer domesticus*).

Nietoperze (*Vespertilionidae*):

- **Stwierdzono 4 lokalizacje** okazjonalnie wykorzystywane przez karlika malutkiego (*Pipistrellus pipistrellus*). Wzrokowo stwierdzono jedynie jednego osobnika wylatującego na żerowanie z ubytku na ścianie zachodniej. Gatunek określono na podstawie nagrań z detektora.
  - 1 na ścianie południowej.
  - 3 na ścianie zachodniej.

10/20

Zdj. 16. Lokalizacja, pod którą znaleziono pojedyncze odchody nietoperzy.

Jakub Marciniak

Zdj. 17. Lokalizacje pod którymi znajdowano pojedyncze odchody nietoperzy. Podczas obserwacji zmierzchowych ze środkowej lokalizacji wylatywał karlik malutki.

Zdj. 18.-19. Przykładowe zdjęcia znalezionych odchodów nietoperzy.

Zieleniec:

- Główne wejście do budynku obsadzone jest tujami i cisami (zdj. 3. i 4.). Kontrola bezpośrednia nie wykazała obecności gniazd ptaków w ich gałęziach. Potencjalnie istnieje możliwość ich zasiedlania w okresie lęgowym przez ptaki wróblowate, takie jak makolągwa (*Carduelis cannabina*), piegża (*Curruca curruca*) czy kos (*Turdus merula*).

Jakub Marciniak

Tab. 1. Podsumowanie wyników i zaleconych kompensacji.

Gatunek	Potencjalna wielkość populacji (liczba par)	Kompensacje utraconych siedlisk
Kopciuszek (*Phoenicurus ochruros.*)	**1**	**1 półotwarta skrzynka lęgowa TYPU „KOPCIUSZEK” (podtynkowa, lub natynkowa)**
Jerzyk (*Apus apus*)	**8**	**8 trocinobetonowych** skrzynek **TYPU JERZYK** (opcjonalnie w sprzedaży bywają dostępne skrzynki łączone po dwie sztuki, ważne, by liczba miejsc lęgowych wynosiła 8).
Wróbel (*Paser domesticus)*	**2**	**1 trocinobetonowa, podwójna skrzynka typu „WRÓBEL”**
Karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*)	4	**1 x podtynkowy** drewniany schron dla nietoperzy
Suma	**15**	

4. PRZYGOTOWANIE BUDYNKU DO REMONTU

Prace bez szczególnych zaleceń można prowadzić na całym budynku **między 15 października a 1 marca 2026**, **z zachowaniem jedynie ostrożności podczas zamykania na stałe ubytków i otworów w elewacji (patrz kolejne akapity).**

Aby móc prowadzić prace w okresie lęgowym ptaków, należy przygotować budynek w okresie jesiennym poprzedzającym remont (między 15 października a 1 marca) poprzez uszczelnienie wszelkich otworów i dylatacji w budynku np. pianką montażową.

Przed zastosowaniem uszczelnienia niezbędne jest wcześniejsze upewnienie się, że wewnątrz nie znajdują się zwierzęta, które okazyjnie mogą korzystać z tych lokalizacji w okresie pozalęgowym, zwłaszcza zimą. Stąd **najbezpieczniejszym terminem będzie połowa października i listopad**, kiedy temperatury zwykle są jeszcze dość wysokie i ptaki nie są zmuszone do poszukiwania kryjówek w budynkach.

Jakub Marciniak

5. KOMPENSACJE

5.1 OGÓLNE ZASADY REALIZACJI KOMPENSACJI

Prace remontowe doprowadzą do utraty dotychczasowych miejsc lęgowych ptaków oraz schronień dla nietoperzy. W związku z tym zaleca się podjęcie działań kompensacyjnych (do zrealizowania przed zakończeniem i odbiorem prac).

1. Wszystkie kompensacje powinny zostać zamontowane na ścianie zachodniej – od strony ogródków działkowych.

2. Skrzynki i schrony dla nietoperzy muszą zostać wybrane zgodnie z poniższą specyfikacją i powieszone w miejscach wskazanych poniżej, tak aby zmaksymalizować prawdopodobieństwo ich zasiedlenia przez zwierzęta i zapewnić maksymalną trwałość.

3. Choć można stosować produkty różnych firm, nie należy zamieniać wskazanego materiału (np. drewnianych, gdy zalecono trocinobeton), czy typów – np. „BOGATKOWEJ", gdy zalecono „KOPCIUSZKOWĄ".

4. Generalna zasada brzmi: skrzynki i schrony **podtynkowe** są drewniane, **natynkowe** – z materiałów trwałych (trocinobeton, płyta cementowo-wiórowa, ceramika).

5. Aby zapobiec powstawaniu **mostków cieplnych** w przypadku kompensacji podtynkowych skrzynki i schrony podtynkowe w miarę możliwości powinny być umieszczane w ścianie attykowej, powyżej ostatniego stropu. Innym rozwiązaniem jest odizolowanie ich od bezpośredniego kontaktu z murem kilkucentymetrowym buforem – np. z pianki PU.

5.2 RODZAJE KOMPENSACJI

1. **Skrzynka lęgowa <u>drewniana</u> typu „KOPCIUSZEK": 1 szt.**

Zdj. 20. Umiejscowienie skrzynki lęgowej dla kopciuszka.

2. **Skrzynka lęgowa <u>z trocinobetonu</u> typu „JERZYK”: 8 sztuk lub 4 podwójne (z 8 komorami lęgowymi) na ścianie zachodniej.**

Zdj. 21. Umiejscowienie podwójnych skrzynek lęgowych z trocinobetonu dla jerzyków. Opcjonalnie można je powiesić w jednym ciągu, bez przerwy pomiędzy nimi.

3. **Skrzynka lęgowa <u>z trocinobetonu, podwójna,</u> typu „WRÓBEL”: 1 sztuk**

Zdj. 22. Umiejscowienie skrzynki lęgowej dla kopciuszka.

Jakub Marciniak

4. **Podtynkowy, drewniany schron dla nietoperzy: 1 sztuka.**

Zdj. 23. Umiejscowienie montażu podtynkowego, drewnianego schronu dla nietoperzy.

6. KOMENTARZ DLA INWESTORA - TOK POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU NAPOTKANIA ZWIERZĄT PODCZAS PRAC REMONTOWYCH

Zaleca się szczególną ostrożność Inwestorowi oraz ekipom remontowym.

1. W przypadku natknięcia się podczas prac na gniazda z jajami, pisklętami, nietoperze lub inne zwierzęta, mimo wcześniejszych kontroli ornitologicznych i chiropterologicznych, należy natychmiast skontaktować się z ornitologiem (np. autorem opracowania, dane kontaktowe na pierwszej stronie) lub inną kompetentną osobą, Ogólnopolskim Towarzystwem Ochrony Ptaków (OTOP), Stowarzyszenie Eko-

Jakub Mroziak

Inicjatywa w Kwidzynie lub Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Gdańsku, aby problem rozwiązać zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

UWAGA! Nie wolno samodzielnie przenosić gniazd ani łapać ptaków i nietoperzy. Może to spowodować ich uszkodzenie lub wywołać u nich stres, który prowadzić może do śmierci.

2. Gniazd ptaków nie wolno usuwać w okresie od 1 marca do 15 października, a po tym terminie jedynie w wyjątkowych, określonych przypadkach.

7. BIBLIOGRAFIA:

- Walasz K., *Pismo do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, w sprawie wydawanych decyzji związanych z remontem budynków i ustaleniem kompensat przyrodniczych w sprawie chronionych gatunków ptaków oraz nietoperzy*, Małopolskie Towarzystwo Ornitologiczne, Kraków 3 lipca 2017;
- Praca zbiorowa pod red. Błachowskiego G i Węgla A., *Poradnik ochrony nietoperzy*, Supraśl 2017;
- *Wylęgała P. i in. Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody. Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra", Poznań 2009.*
- *Zielińska D., Zyskowski D. Poradnik do inwentaryzacji oraz ochrony ptaków i nietoperzy związanych z budynkami, Edycja II,* Federacja Zielonych GAJA, *Szczecin, 2018.*
- *Żurawski J., Szymczak J., Technologie ocieplania ścian, a mocowanie na elewacji budek dla ptaków, Portal Dolnośląskiej Agencji Energii i Środowiska, www.cieplej.pl, 2017*
- *Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.).*

Jakub Marciniak